

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ant. Augustini Archiep. Tarracon. De Emendatione Gratiani Libri Duo

Agustín, Antonio

Dvisbvirgi ad Rhenvm ; Arnhemii, 1676

XI. De eadem re.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10603

De eadem Re.

DIALOGUS UNDECIMUS.

C Antequam aggrediare, quæ reliqua sunt: scire cupio, cur Græca Latinis præferenda sint: cum Græcos constet hæreticos fuisse permultos, & hostes Latinorum, multaque finxisse & mutasse. A. Omniane Græca tibi videntur esse rejicienda? ergo neque sacros libros cum LXX. editione conferamus, aut cum aliis interpretibus veteris, aut novi testamenti: neque aliquem sanctorum Patrum Orientis librum legamus. Frustra nobis Dionysius Areopagita, Athanasius, Gregorii tres, Basilius, Joannes Chrysoftomus, & tam multi alii scripserunt. Frustra tot philosophi, medici, historici: si omnia tibi suspecta sunt. C. Non omnia dico esse rejicienda Græce scripta: sed quæro, cur Latinis præferri oporteat? A. Si non omnes uno ordine habes Achivos, invenies in eorum scriptis, qui ista detestentur hæreticorum facinora, qui detegant eorum flagitia: itaque licet tibi cetera sincera esse credere. Quod si non omnia Græci notant: at Latini habent quædam suspecta. Ab his abstine: cæteri, ut fontes, ex quibus oriuntur rivi & flumina, habendi sunt Græcorum libri. Hi præsertim Græ-

ci canones in Græcia ita scripti, cur non tibi Latinis Antiquiores & potiores sint, causam nullam dices. Latinos interpretes vides varios esse, & obscuros: quis melius sententiæ vim explicare potest, quam is, qui conscripsit? Si cum Afris, aut Indis, aut Persis cum interprete negotia geras; quam multa interpres obscure dicet, aut de suo addet, à nobis, aut ab illis non dicta: aut dictorum non recordabitur? C. Sunt igitur Græca Latinis potiora, quasi fons Latinorum: id mihi ad rem, de qua agimus, satis est. A. Post Ancyranos canones sequuntur *Neocasarienses*. Hujus concilii caput octavum ex interpretatione Isidoriana Gratianus refert *distinct. xxxiv. cap. xi. & capite xii. Martini caput xxix.*^a Quod dicitur, *dato repudio dimittere eam debet*, Græce est, *ὁφείλει ἀποδοῦναι αὐτῆν*. *dato repudio*, non habet Martinus.¹ Caput ix. Gratianus refert ex Isidori interpretatione

^a *Dist. 34. c. ii. si cuius. & c. 12. si laici.*

I *Capitis undecimi Si cuius uxorem. dist. 34. in Gregoriano libro inscriptio est. Item in Neocasariensi concilio c. 8. Et in marg. Anf. l. 7. c. 19. Capitis 12. inscriptio est. Item ex concilio Martini Papæ. Si laici uxor &c. Et in marg. alicuius laici) orig. Et, apud Martin. Bracar. c. 28.*

tione *caussa xv. quest. iix. capite i.* Martini vero *caput xxv. capite iv. ejusdem questionis,* ^a Ex Dionysii interpretatione Rabanus *cap. i. penitentium,* & Burchardus, ^b & Ivo. ^c Martini verba refert Ivo *in panormia,* ^d ut ex concilio Martini Papæ *cap. xxvi.* sed Burchardus, ^e & idem Ivo ex excerptionibus ^f quasi ex concilio Cabilonensi. τὰ γὰρ λοιπὰ ἀμαρτήματα ἔφασαν οἱ πολλοὶ καὶ πλὴν χειροθεσίαν ἀφιέναι. Hæc omittit Martinus & Dionysius. Nam cetera peccata censuerunt plurimi etiam ordinatione privari: Isidorus, cetera vero peccata. &c. Gratianus. remitti malim, quam privari. ² *Caput xi.* ex interpre-

L 5

tatione

^a 15. q. 8. c. 1. & c. 4. si quis. ^b Burch. lib. 2. c. 49. ^c Ivo lib. 3. tit. 11. c. 9. panorm. & part. 6. c. 150. decr. ^d d. tit. 11. c. 18. ^e Burch. lib. 2. c. 48. ^f Ivo par. 6. c. 149. decr.

² Initio questionis 8. cause 15. in eodem libro hæc verba sunt. De ultima vero questione sic statutum est in concilio Neocæsariensi c. 9. & 10. Qui admisit corporale peccatum &c. Et in marg. Raban. lib. penit. c. 1. Poly. l. 4. tit. 39. Burch. l. 2. c. 49. Ivo p. 6. c. 150. Pann. l. 3. c. 151. Et in notis. Propter ejus studii utilitatem) Græce est, ἄξιόν τιν' ἀλλω σπουδῶν, id est, propter studium ac diligentiam, quam ceteroquin adhibet.

tatione Isidoriana refert Gratianus *dist. LXXIIX. cap. IV.* Martini verba non facile adgnoscentur *capite primo ejusdem distinctionis* ^a *Bonifacio Papa* inscripta. quod Demochares non vidit, qui alia animadvertit. Est autem Martini *caput XX. Fabiano Papæ* adscribit Burchard. ^b & Ivo, ^c & liber Tarrac. ^d *3 Caput tertium concilii Gangrensis*

^a *Dist. 28. c. 1. & 4. presbyter.* ^b *Burch. lib. 2. c. 10.* ^c *Ivo lib. 3. tit. 3. c. 2. panorm. & part. 6. c. 30. decr.* ^d *Tarr. lib. 6. c. 122.*

hibet. Privari) Græce legitur: *τὸν χειροθεσίῳ ἀφιέναι.* id est, per manus impositionem dimitti. quemadmodum fere vertit Dionysius, cujus versionem ceteri collectores attulerunt, hac tamen clausula omissa. Nam hæc versio, quam Gratianus affert, est prisca, quæ in collectione Isidori (*deest extat.*) Ita ex his verbis longe alia elicitur sententia, atque auctor glossæ putarit. *Capitis quarti inscriptio est.* Item ex concilio Martini Papæ c. 35. Si quis presbyter &c. *Et in marg.* In capitul. Martini Bracharen. ex conc. Neocæsarien. cap. 9. & 10. Burc. l. 2. c. 48. Ivo p. 6. c. 149. Pann. l. 3. c. 150. *In fine pro voce accipiant, est in marg. al. retineant.*

³ *Gratiani verba sunt in eodem libro initio distinction. 78.* Qua vero ætate sacerdotes ordinari debeant, Bonifacius Papa diffinivit dicens. Si quis

quis

g^{rensis} ex interpretatione Isidori refert Gratianus *caussa xvii. quest. iv. cap. xxxvii.* & mox *capite xxxiix.* refert Martini *caput xlvi.* ^a in quo pro *anathema sit*, scriptum est: *durissime in omnibus arguatur.* Martini verba, ut ex concilio Bracarense referunt Burchardus, ^b & Ivo, ^c qui alibi ^d referunt verba concilii Gangrensis ex alia interpretatione. ⁴ *Caput quartum concilii*

Antio-

^a *17. q. 4. cap. 37. si quis. & 38. si quis.* ^b *Burc. lib. 8. c. 25.* ^c *Ivo par. 7. c. 45. decret.* ^d *Burc. lib. 11. c. 62. Ivo par. 13. c. 48. & par. 16. c. 102. decret.*

quis triginta &c. *Et in notis est.* Bonifacius) Ceteri collectores citant ex decretis Fabiani. Extat apud Martinum Bracarensem Episcopum in capit. Græc. synod. c. 20. *Et in marg. Polyc. l. 2. tit. 20. Burch. l. 2. c. 10. Ivo par. 6. cap. 30. Pann. l. 3. c. 29. Capitis 4. hæc inscriptio est.* Item ex concilio Neocæsariensi c. 11. Presbyter ante xxx. &c. *In marg. hæc sunt. Poly. l. 2. tit. 27. Anf. l. 7. c. 95. Pann. l. 3. c. 29.*

⁴ *Inscriptio capitis 37. Si quis servum alienum occasione religionis &c. c. 17. q. 4. in Gregoriana editione est. Unde in Gangrensi concilio c. 3. legitur. In marg. est. Ivo p. 16. c. 102. & p. 13. c. 48. Capitis 38. inscriptio hæc est. Item ex concilio Martini Papæ c. 47. Si quis servum alienum*

num

Antiocheni ex interpretatione Dionysii refert Gratianus *caussa xi. quest. iii. cap. vi. & capite vii.* & Martini *caput xxxvii.*^a Dionysium sequuntur Burchardus,^b & Ivo,^c & Anselmus,^d & ante hos Nicolaus Papa in *epist. ii. ad Michaël. Imp. εἰ τις ἐπίσκοπος ἐπὶ συνέδου καθαρῆς.* Si quis Episcopus damnatur à synodo: Gratianus. *damnatus*: Burchardus & alii. sic etiam Capitulare Caroli *lib. i. cap. vii.* Si quis Episcopus in concilio excommunicatus fuerit: Martinus. Si quis Episcopus à synodo fuerit depositus? Isidorus, ut Græci. *vel matutinum, vel vespertinum sacrificium?* addidit Martinus. Si autem permanserit turbans &c. hæc etiam sunt addita à Martino, sumpta ex capite quinto extremo ejusdem synodi.⁵ *Caput nonum* ex interpretatione

^a *ii. q. 3. c. 6. si quis.* & *cap. 7. si quis.* ^b *Burc. lib. i. c. 199.* ^c *Ivo par. 5. c. 362. decr.* ^d *Ans. lib. 12. c. 26.*

num causa religionis doceat &c. *Et in marg. est.* In cap. Græcar. synod. Martini Brachar. *Burc. l. 8. c. 25. Ivo p. 7. cap. 43.*

⁵ *Capitis sexti causæ ii. quest. 3. in eodem libro inscriptio est.* Item ex concilio Antiocheno *c. 4. Si quis Episcopus damnatus à synodo. In notis est. Damnatus) Græce est καθαρῆς, id est, depositus. Et in marg. Et Aquisgran. c. 47. extr.*

tionem Isidoriana Gratian. refert *caussa IX. quest. III. capite II. & capite primo* refert Martini *caput IV. a* quod brevius est multo superiore. Videtur autem confirmari *canon xxxiv. Græcis, xxxv. Latinis Apostolorum*, de quo videndus Nicolaus Papa *ad consulta Bulgaror. cap. LXXII.* Apud Anselmum^b refertur Dionysii interpretatio

^a 9. q. 3. c. 1. & 2. per singulas. ^b *Ans. lib. 5. c. 73. in addit.*

extr. de cler. exc. depo. c. 1. & 2. Nic. Papa epi. 8. Poly. ibid. (*hoc est, l. 7. tit. 1.*) Burc. l. 1. c. 199. Ivo p. 5. c. 362. Ans. l. 12. c. 26. *Capitis 7. inscriptio est.* Item ex concilio Martini Papæ c. 37. Si quis Episcopus in concilio excommunicatus fuerit &c. *In marg. est.* In capitulis Martini Bracharensis. *In notis hæc sunt.* Forinsecam) In aliquot Gratiani & concilii codicibus est, forasticam. In canone quinto concilii Antiocheni, unde hoc sumptum est, legitur, *Ἐξωθεν ἐξουσίας*: quæ Dionysius vertit, per potestates exteras. *Capitis primi de clerico excom. inscriptio est.* Ex canone Apostolorum. Si quis Episcopus, presbyter &c. *Et in marg. est.* Addi potest c. 18. ex Theodoro Balsamone, refertur c. 1. eodem tit. in 1. compila. *Capitis secundi inscriptio est.* Ex concilio Antiochen. Si quis presbyter &c. *Et in margine est. cap. 2. eod. tit. in 1. compil.*

tatio *capitis* IX. Antiocheni.⁶ *Caput* XII. refert Gratianus *causa* XXI. *quest.* V. *cap.* II. ex Isidori interpretatione. Martini *caput* XXXV. *cap.* V. *eiusdem* *questionis*.^a Hoc esse caput arbitror contra B. Athanasium scriptum, quod reprehendit Julius in Epistula ad hos eosdem Episcopos Antiochiæ congregatos. Idem contra Joann, Chrysostrum dum objiceretur, ab eo responsum

^a 21. q. 5. c. 2. & c. 5. si quis.

⁶ *Capitis* primi 9. q. 3. in eodem libro *inscriptio* est. sicut in concilio Martini Papæ legitur c. 4. Per singulas provincias oportet &c. In *marginem* est. In capitulis Martini Bracharen. c. 4. *Pro* voce *Metropolitanum* est in *marginem*. al. *Primum* *Metropolitani* sui, & *pro* voce *assumat*, al. *sibi* *assumat*. *Capitis* 2. *inscriptio* est hæc. Item ex concilio Antiocheno c. 9. Per singulas provincias Episcopos singulos &c. Et in *marginem*. ad illa verba, secundum antiquum patrum nostrorum canonem, additur. Apo. can. 24. In *notis* ad illa verba, *citra* *Metropolitani* *Episcopi* *conscientiam*, additur. Græce est, διχα ἔ μητροπόλεως ἐπισκόπος, μὴ δὲ αὐτὸν ἀνευ τῆς λοιπῶν γνώμης. Itaque eadem voce *γνώμης* utitur canon tam in consensu *Metropolitani*, quam *suffraganeorum*. Sed ob multas varietates placuit apponi verba Græca cum versione nova. τὸς καθ' ἐκάστην &c. *Episcopos*, qui in unaquaque &c.

sum est, hæreticorum canonem fuisse. B. Cur igitur canones Antiocheni recepti sunt, cum Arianos illos Episcopos auctores habeant? A. Non possum causam dicere, sed receptos esse constat, & in corpore canonum positos ante concilium Chalcedonense, ut in ejus concilii actione XII. *Græcis*, *Latinis* XI. apparet. ex libro etiam Latino, quem eodem nomine *Corpus canonum* dicimus, quem aperte Leo IV. *in epist. ad Episcopos Britannia* approbat, id constat, & ex aliis multorum testimoniis, præsertim Paschalis II. in concilio Romano. Fortasse propter decretorum utilitatem. Sed ad *caput XII.* revertamur: quod referunt concilium Aquisgranense *cap. LXXIV.* & Burchardus,^a & Ivo,^b & Anselmus^c ex Dionysii interpretatione. Illa verba varie conversa sunt: *εἰ τις ἐπὶ τῶν ἱδίων ἑπισκοπῶν καταπέφθῃς.* Apud Isidorum recte est: *Si quis à proprio Episcopo depositus.* Apud Martinum est: *Si quis Episcopus in concilio excommunicatus fuerit.* Apud Dionysium: *Si quis à proprio Episcopo presbyter, aut diaconus: aut à synodo fuerit Episcopus damnatus.* 7 *Caput XIV.* habet

Gratia-

^a Burch. lib. 2. c. 180. ^b Ivo par. 6. c. 225. decret. ^c Ans. lib. 5. c. 74. in addit.

7 *Inscriptio capitis secundi 21. q. 5. in eodem libro*

Gratianus *causa* VI. *quæst.* IV. *cap.* I. quasi ex *Laodicenf. concilio* ante Democharis editionem, ex Isidori magna ex parte interpretatione; & *cap.* II. Martini *cap.* XIII. ^a Ex Dionysii interpretatione referunt Burchard. ^b Ivo, ^c & Anselmus. ^d Prima verba Gratiani alii omnes aliter referunt. Græca hæc sunt. *εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ διάκονος ἢ διάκονον ἐγκλήμασι κείνοιτο. Si quis Episcopus criminaliter*

^a 6. q. 4. c. 1. & 2. *si quis.* ^b Burch. lib. I. c. 150. ^c Ivo par. 5. c. 263. *decret.* ^d Ans. lib. 5. c. 77. *in addit.*

libro est. Item ex concilio Antiocheno c. 12. Si quis à proprio Episcopo depositus presbyter &c. *Et in margine hæc sunt.* Et in Aquisgran. c. 74. Burc. l. 2. c. 180. Ivo p. 6. c. 225. *Capitis 5. inscriptio est.* Item ex concilio Martini Papæ c. 35. Si quis Episcopus, presbyter, aut diaconus excommunicatus &c. *In marg. hæc sunt.* In capitulis synod. Græc. Mar. Brach. c. 35. *Concor. sup. ea c. si quis à proprio. Ad illa verba, & importans se palatio, est in marg. al. importunans, al. importunus palatio. In notis est. ad majorem Episcoporum synodum) Antea legebatur, majorum Episcoporum concilium, Emen datum est ex codice Lucensi regio: quoniam concordat cum canone Antiocheno sup. ea si quis à proprio, unde videtur sumptum.*

maliter in iudicio Episcoporum fuerit accusatus; Gratian. Si quis de aliquibus causis criminalibus in iudicio Episcoporum fuerit accusatus; Isidor. Si quis Episcopus in aliquibus causationibus iudicatur; Martinus. Vox causationibus omissa est à Gratiano. Si quis Episcopus de certis criminibus iudicatur; Dionysius, & Græci. In Metropolitana alterius vocatione varietas est. neque enim Græce dicitur illum esse vocandum, sed vicinos Episcopos à Metropolitano. At Gratianus habet: *Metropolitanum Episcopum alterius provincie vicina advocari, & aliquantos cum eo Episcopos alios.* Sic etiam Isidorus. *ut de provincia vicina alter Metropolitanus convocetur Episcopus, ut per eum confirmetur &c.* Martinus. *Metropolitanus Episcopus à vicina provincia iudices alios convocet;* Dionysius, & Græci. ⁸ Caput XIIX.

M

Gratia-

⁸ *Causa 6. quæst. 4. cap. 1. in eodem libro Romano ita scriptum est. In concilio Antiocheno c. 14. sic invenitur diffinitum. Si quis Episcopus criminaliter in iudicio Episcoporum fuerit accusatus &c. Et in marg. al. de aliquibus causis criminalibus. Et Burc. l. 1. c. 150. Ivo p. 5. c. 263. In notis hæc sunt. Caput hoc in multis etiam vetustis Gratiani exemplaribus citatur ex concilio Laodiceno. In uno tamen perantiquo est ex concilio Antiocheno, in quo etiam ex-*

cat:

Gratianus refert *distinct. xcii. cap. v.* ex Dionysii interpretatione; & *capite iv. Martini cap. x.* quod à Burchardo,^b & Ivone^c dicitur ex concilio Aurelianensi sine nomine, & in libro Tarracon.^d Ab eisdem referuntur verba Dionysii, & ab Anselmo.^e Varietas est in extremo cano-

^a *Dist. 92. c. 4. si quis. & c. 5. si quis.* ^b *Bur. l. i. c. 40. & 41.* ^c *Ivopar. 5. c. 151. & 152. dec.* ^d *Tarracon. lib. 6. c. 68. & 69.* ^e *Anf. lib. 6. cap. 41.*

tat: & est antiqua versio. Metropolitanum Græcum exemplar hic valde dissentit ab hac versione. Nam ex his verbis colligitur concilium unius provinciæ, in quo necesse est adesse proprium Metropolitanum, posse advocare vicinæ provinciæ Metropolitanum cum aliquot Episcopis. Quod Martinus etiam Bracharensis in seq. capite, quod ex concilio Antiocheno accepit, confirmat. Græce vero locus ita habet. ἔδοξε τῇ ἀρχῇ &c. Quod Dionysius, quemadmodum etiam est in codice canonum, sic vertit. Sanctæ synodi placuit &c. Ac sane, quod Metropolitanus ad alterius Metropolitanum vocacionem deberet venire, atque in eodem concilio duo Metropolitanum futuri essent, vix videtur convenire. *c. 2. inscriptio est.* Item ex concilio Martini Papæ (id est, Episcopi Brac. *c. 13.* Si quis Episcopus in aliquibus causationibus iudicatur &c.

ne. Græce est ὁ ἀνὴρ ἡ ἐπαρχίας τελεία σὺν ὁδοῦ καὶ κλίμασιν τὸ περιεπιμύρον ὁρίσθη. *Expectare eum oportet provinciam plenariam synodum, donec de eo, quod competit, statuatur; Iliodorus sustineat autem, quod de eo sanctum concilium iudicare voluerit: Martinus. quid, pro quod, Gratian. quidquid: Burchardus, & alii. quem etiam observare convenit, quidquid synodus provinciam perfecte iudicando decreverit: Dionys. apud Gratian. synodus perfecta provinciam: apud Burchard. & Græcos. 9*

M 2

Cap.

9 *Distinct. 92. cap. 4. inscriptio est in eadem editione. De his in concilio Martini Papæ sic statutum est. Si quis ordinatus Episcopus, pro contentione populi &c. In margine hæc sunt. Capit. Martini Bracharen. cap. 10. Vide Pelag. II. in epist. ad Benignum. Poly. l. 2. tit. 3. Burc. l. 1. c. 40. Ivo p. 5. c. 151. Et in notis. Episcopus] In vulgatis sequebatur, ad parochiam, cujus est electus: quæ inducta sunt auctoritate manuscriptor. & originalis, ac ceterorum collectorum. Contentione] In duobus vetustis exemplaribus, Gratiani, & uno conciliorum Regis Catholici legitur, contempione. Ad illa verba, in quam venit, est in marg. al. convenit. Capit. 5. hæc inscriptio est. Item ex concilio Antiocheno cap. 18. Si quis Episcopus ordinatus, ad parochiam, cujus est electus &c. In margine*
sunt

Cap. XIX. ex Isidori fere interpretatione refert Gratianus *distinct. LXV. cap. III.* & Martini *cap. III. cap. II.*^a Initii varietas est, ἐπίσκοπον μὴ χειροτονεῖσθαι. *Episcopum non ordinandum*; Isidorus. *Episcopus non est ordinandus*; Gratian. *Non debet ordinari Episcopus*; Martinus.¹⁰ De synodo

^a *Dist. 65. c. 2. non debet. & c. 3. Episcopus.*

sunt hæc. In epistol. Pelag. 2. Poly. Ibid. Burch. lib. I. cap. 141. Ivo p. 5. c. 152. *Ad vocem cuius additur in marg. al. cui. ad vocem vetet, al. vi- tet.* Et in notis. Vetet) ὅτι τὸν ἑ λαὸν παροίτηον, eo quod populus recuset. Observare) ἐνδέχεται, id est, expectare, & suscipere. Perfecto) Antea legebatur perfecta, restituta est vera lectio ex orig. & Burch. & Ivone. Quid autem sit synodus, quæ hic perfecta, & in paulo post sequentibus capitibus integra dicitur, exponitur infra ead. c. si quis Episcopus, tertio. Est id cap. 8. cuius inscriptio est: Item ex eodem (Antiocheno) c. 16. Et in marg. est. Apud Martinum Bracar. c. 9. Burch. l. I. c. 39. Ivo p. 5. c. 150. Et in notis. Hæc versio, quam & Gratianus, & Burchardus, & Ivo sequuntur, eadem fere est, atque illa Martini Bracar. Dionysiana vero longe magis accedit ad verba Græca.

¹⁰ *Inscriptio capituli secundi distinct. 65. in eodem libro hæc est. Item ex concilio Martini Papæ*

Non

do bis quotannis habenda *cap. xx.* refert ex Ifidoriana interpretatione Gratianus *distin. xlix. cap. iv.* & Martini *cap. xlix. cap. xv. ejusdem distinctionis.* ^a Item Burchard. ^b & Ivo ^c *cap. xx.* referunt ex Dionysii interpretatione. Tempora synodorum omisit Martinus. In aliis varietas est de posteriori synodo, quam omnes Idib. Octobris habendam dicunt, sed Græci, & Isidorus decima Hyperberetæi mensis; Dionysius, & ceteri xv. quamvis non aperte, quia solum dicunt Octobrem esse Hypereberetæum mensem. B. Non idem Theodorus & Lilius dicent: qui Romanorum cum Græcis nomina mensium non posse convenire scribunt propter

M 3

inter-

^a *Dist. 18. c. 4. propter. & c. 15. propter.* ^b *Bur. lib. 1. c. 44.* ^c *Ivo lib. 4. tit. 2. cap. 3. panor. & par. 5. c. 154. decret.*

Non debet ordinari Episcopus absque concilio, & præsentia Metropolitanæ Episcopi &c. *In marg. al. conscientia. In capitul. Martini Brac. cap. 3. ex conc. Antioch. cap. 19. Capituli 3. inscriptio est.* Item ex concilio Antiocheno c. 19. Episcopus non est ordinandus sine concilio, & præsentia Metropolitanæ Episcopi &c. *Et in marg. cap. 18. Et in notis.* Verbis Græcis multo melius respondet altera versio, quæ Dionysii est; ideoque illa consulenda.

intercalationes. A. Posterioribus temporibus fortasse omiserunt intercalandi consuetudinem & ordinem mensium Latinorum servarunt. In canonibus Apostolorum sine mentione mensis Octobris dicitur Hyperberetaci duodecima, *capite xxxvii. Græcis, Latinis xxxiix.* Sed in Isidori libro dicitur, juxta Romanos *quarto Idus Octobris.*¹¹ Venio nunc ad *caput xxiii.* quod refert

¹¹ *Cap. 4. distinct. 18. in eadem editione inscriptio est. Item ex Antiocheno concilio cap. 20. Propter ecclesiasticas causas &c. Et in margine. Burch. l. i. c. 44. Ivo p. 5. c. 154. Pann. l. 4. c. 15. Polyc. l. 3. tit. 19. In notis hæc sunt. Id est, media Pentecoste] Antea legebatur, & in medio temporis inter Pascha, & Pentecosten, nec multo aliter apud Ivonem, id est, medio temporis &c. Sed reposita est hæc lectio ex plerisque Gratiani exemplaribus & collectione Isidori, in qua est hæc eadem versio. Nam ceteri collectores secuti potius videntur versionem Dionysii, quæ est in codice canonum: quamvis & Burchardus, & Pannormia hoc loco habent, id est, medio Pentecostes, vel, in medio Pentecoste. ubi in versione Dionysii est, ita ut quarta septimana Pentecostes, verbum plane è verbo. Græce enim est: ὡς τῆ τεταρτῆ ἐβδομαδι τῆς πεντεκοστῆς. Compleatur] vocem*
ἑπτε

DIALOGUS UNDECIMUS. 183

refert Gratianus *causa III. cap. III.* ^a ex Dionysii interpretatione, item Burchardus, ^b Ivo, ^c

M 4

Ansel-

^a 8. q. 1. cap. 3. *Episcopo.* ^b *Burc. lib. I. c. 185.*

^c *Ivo par. 5. cap. 301. decret.*

Ἐπιτελείδης Dionysius vertit conveniat. Decimus] Prorsus ex Græco. Dionysius autem, quem Burchardus, & Ivo sequuntur, habet, Idib. Octobris, id est, xv. die mensis Octobris, quem Hyperberetæum Græci cognominant. In canone autem Apostolor. 37. legitur secundam anni synodum celebrandam esse ὑπερβερεταίῃ δωδεκάτῃ, id est, duodecimo die Hyperberetæi. Non convenire autem omnino Latinorum menses cum Græcor. satis constat. Suidas quidem scribit, apud Macedonas Hyperberetæum eundem esse, qui October, Galenus autem Pergami eundem, qui September. *Capitis 15. ejusdem distinct. hæc inscriptio est.* Item ex concilio Martini Papæ. Propter ecclesiasticas causas &c. *Et in margine est.* Apud Martinum Bracarensem Episcopum in cap. synod. Græc. cap. 18. Poly. l. 3. tit. 17. Et ad verbum veniant, additur, procedant, orig. *Et in notis.* Gratianus hoc primum citat nomine Martini Papæ, deinceps eodem nomine multa citaturus: quæ omnia sumpta sunt ex libro capitulorum Græcarum synodorum Martini Episcopi Bracarensis. (antiqui-
tus

Anselmus, ^a & liber Cæsaraugust. ^b Et Martini caput refert Gratianus *cap. iv. ejusdem quaestio- nis.* ^c Item Burchardus, ^d & Ivo, ^e ut ex concilio Hispalensi. Quod apud Gratianum est, & *electione clericorum*, neque Græci, neque Latini libri habent. ¹² *Caput xxv. ex interpretatione Dionysii*

^a *Anf. lib. 6. c. 57.* ^b *Cæs. lib. 3. c. 37.* ^c *c. 4. Episcopo. e. q.* ^d *Burc. d. lib. 1. c. 187.* ^e *Ivo dict. part. 5. c. 303.*

tus enim Episcopi Papæ dicebantur.) Hic enim, cum esset Græcus ad utilitatem ecclesiarum Hispaniæ, ubi Episcopatum obtinebat, ea capitula Latina fecit: & in nonnullis quædam addidit. in aliis vero reliqua detraxit, quemadmodum in hoc capite, quod sumpsit ex concilio Antiocheno c. 20. sup. ead. c. propter. Aliqua etiam ex Toletanis conciliis in eum libellum retulit. Vel hi] In aliquot conciliorum editionibus legitur, ut eorum, qui se læsos existimant, in concilio causæ &c.

¹² *Gratiani verba sunt in Romano libro ante caput 3. Episcopo non licere. 8. q. 1. Sed in Antiocheno concilio hoc omnino fieri prohibetur: in quo c. 23. sic statutum legitur. Et in margine hæc sunt. Polyc. l. 2. tit. 17. Anf. l. 6. c. 57. Burc. l. 1. c. 185. Ivo p. 5. c. 301. Et in notis. Judicio Episcoporum] In codicibus Gratiani etiam*

DIALOGUS UNDECIMUS. 185

Dionysii refert Gratianus *causa XII. cap. XXIII.*
 & Martini *cap. XVI. causa X. quest. II. cap. IIX.*
^a Dionysium sequuntur Anselm.^b & Capitu-
 lare Caroli,^c & aliorum. Varietatem omitto:
 ut veniam ad *Laodiceos canones.*¹³ *Caput XIII.*

M 5

refert

^a *12. q. I. c. 23. Episcopus. & 10. q. 2. cap. 8.*
Episcopus. ^b *Ans. lib. 6. c. 163.* ^c *Capit. lib. 7.*
c. 76.

etiam manuscriptis sequebatur, & electione
 clericorum: quæ sunt expuncta, quia neque
 in originali neque apud ceteros collectores le-
 guntur. *Cap. 4. inscriptio est.* Item ex concilio
 Martini Papæ c. 8. Episcopo non liceat &c. *Et*
in margine est. Id est, in capitulis Martini Bra-
 charen. c. 8. Burc. l. I. c. 187. Ivo p. 5. c. 303.
 utrique ex concilio Spalensi.

¹³ *Inscriptio capituli 23. Episcopus ecclesiasticar.*
12. q. I. in eodem libro hæc est. Item ex concilio
 Antiocheno c. 25. *Et in margine est.* Et in Pari-
 sienti concilio l. I. c. 15. *Ans. l. 6. c. 163. In*
notis est. Occulte res] In versione Dionysii le-
 gitur, & per huiusmodi personas occulte cete-
 ri lædantur fratres ecclesiæ: (*& in marg. al. ce-*
teræ lædantur ecclesiæ) & concordat cum alia
 antiqua versione, quæ & ipsa est in tomis con-
 ciliarum, ut per eorum secretam diligentiam
 ecclesiastici lædi videantur. Græce in codicibus
 qui

refert Gratianus *dist. LXIII. cap. VI.*^a ex Dionysii interpretatione, & Burchardus,^b & Ivo,^c & Ansel-

^a *Distin. 63. c. 6. non est.* ^b *Burc. lib. 2. c. 8.*
^c *Ivo par. 6. c. 28. decret.*

qui lecti sunt, habetur. *εις τὸ ἀγὼ τῶν παύτων, λεληθότως βλάπτειται τὰς λόγους τῆς ἐκκλησίας,* id est, ut ex his rationes ecclesie latenter laedantur. *Capitis 7. Episcopus habeat. 10. q. 2.* (quod nobis est 8.) *inscriptio est.* Item ex concilio Martini Papæ c. 16. *In margine hæc sunt.* In capitul. Martini Bracharen. ex conc. Antioch. c. 25. Et 12. q. 1. Episcopus ecclesiasticar. *Et ad verbum contaminaverit, est additum,* ita minaverit, codex regius. *Et in notis.* Sin autem] In capitulis habetur, similiter: sed melior videtur lectio duorum vetustorum Gratiani codicum, sin aliter: propius enim accedit ad Græcam concilii Antiocheni c. 25. unde hoc sumptum est: *εἰ δὲ καὶ ἄλλως,* id est, si autem & aliter, ut infra 12. q. 1. c. Episcopus. Actu] Hæc vox in simili re habetur infra 12. q. 2. Vulteranæ.] Vulteranæ ecclesie actus, vel patrimonium, Græce est, *ἢ καὶ ἐξ ἑτέρας πλεονεξίας ἐκκλησιαστικῆς.* id est, vel etiam ex qualibet alia causa & occasione ecclesiastica. (*Varietas numeri capitum hujus questionis oritur ex cap. Hoc jus porrectum. quod nobis est tertium, in libro Romano pars cap. 2.*)

& Anselmus, ^a & Deusded. ^b & Capitulare, ^c de quo dixi. Martini caput primum refert Gratianus *cap. 119. ejusdem distinct.* ^d & ut *Bracaren. concilium cap. 1.* referunt Burchardus, ^e Ivo, ^f & Anselmus. ^g ut verba Cælestini liber Cæsaraugustan. ^h Addit autem Martinus quædam. *Ut Episcopi eos probent &c.* ¹⁴ *Caput xxxii.* est apud Gratianum *caussa prima cap. LXVI.* ex Isidoriana interpretatione, & *caput LXVII.* ex Martino *cap. LXX.* ⁱ ne eulogiæ, sive benedictiones ab hæreticis accipiantur. Laodicenum canonem referunt

- ^a *Ansel. lib. 6. c. 38.* ^b *Deusded. cap. 1. & 4.*
^c *Capit. lib. 7. c. 79.* ^d *c. 8. dist. 63. non licet.*
^e *Burch. lib. 1. c. 10.* ^f *Ivo par. 5. c. 64. decret.*
^g *Ansel. lib. 6. c. 8.* ^h *Cæsaraug. lib. 3. cap. 18.*
ⁱ *1. q. 1. c. 66. non oportet & 67. non liceat.*

¹⁴ *Capitis sexti distin. 63. in eodem libro inscriptio est. Item ex concilio Laodicensi c. 13. Non est permittendum turbis &c. Et in marg. Burch. l. 2. c. 8. Ivo p. 6. c. 28. Ansel. l. 6. c. 38. al. 43. Deusded. p. 1. & 4. Capitis octavi hæc inscriptio est. Item ex concilio Martini Papæ c. 1. Non licet populo &c. Et in margine. Apud Martin. Bracharen. c. 1. supra dist. 24. c. Episcopi. & dist. 61. Episcopum. Burch. l. 1. c. 10. Ivo p. 5. c. 64. Ansel. l. 6. c. 8. al. 12.*

referunt Burchard. ^a & Ivo, ^b & Deusdedit, ^c
 sed ex Dionysii interpretatione. At ex Isidori
 liber Tarraconensis. ^d 15 *Caput XLVI.* habet
 Gratianus *de consecratione distin. IV. cap. LIIX.* ^e
 ex Isidori interpretatione, ut est etiam in Capi-
 tularibus Imperatorum. ^f At *in eadem distin.*
cap. LIX. Martini verba refert *capit. XLIX.* ^g Ex
 Dionysio referunt Burchardus, ^h & Ivo. ⁱ 16

Sic

^a *Burc. lib. 3. c. 209.* ^b *Ivo par. 3. c. 260. de-*
cret. ^c *Deusded. c. 2. & 4.* ^d *Tarr. lib. 6. c. 20.*
^e *De conf. d. 4. c. 58. baptizandor.* ^f *Capit. lib. 7.*
cap. 404. ^g *e. d. c. 59. non liceat.* ^h *Burc. lib. 4.*
cap. 9. ⁱ *Ivo par. 1. c. 204. dec.*

15 *Caussa I. quest. I. caput 66. in eodem libro*
ita inscribitur. Item ex concilio Laodicensi c. 32.
 Non oportet hæreticorum benedictiones &c.
In margine hæc sunt. Deusdedit p. 2. & 4. Burc.
l. 3. c. 259. Ivo p. 3. c. 260. Inscriptio capitis 67.
est hæc. Item ex concilio Martini Papæ cap. 70.
 Non liceat clericis &c. *Et in margine. In capi-*
tulis Martini Bracar.

16 *De consecrat. distin. 4. cap. 58. in eodem*
libro inscriptio est. Item ex concilio Laodicensi
c. 46. Baptizandos oportet fidei symbolum &c.
Et in margine. Burch. l. 4. c. 9. Ivo p. 1. c. 205.
In notis hæc sunt. Fidei symb.) Est prisca versio,
 & sententiam sat bene reddit. Hoc autem loco

Grace

Sic etiam *distinct. tertia cap. IIX.* refert *caput L.* concilii Laodicensi ex Isidori interpretatione, & *capite VII.* ex Martini *capite L.*^a & quod Græce est *ἡσέβειν ξηροφαγίας*, Martinus, *sincere abstinentes*, dixit. *escis abstinentiæ convenientibus*, id est, *aridioribus uti*, Isidorianus interpres. B. Sic etiam *xerophagia* dicitur apud Cassianum; ^b & *omophagia*, cum crudis cibus utuntur. A. *Districto venerari jejunio*, Dionysius in Corpore canonum scripsit. *Aridis hodieque cibus Græcos in quadragesima uti scio.*¹⁷ *Caput LV.* quod aliis *LIV.* est, refert Gratianus *distin. XLIV. cap. X.*

ex

^a De consecr. d. 3. c. 7. non liceat. & cap. 8. non oportet. ^b Cassian. l. 4. c. 21. & 22. de instit. cœnob.

Græce est *τὸ πένν.* *Capitis 59. inscriptio est.* Item ex concilio Martini Bracharensis cap. 49. Non liceat ante duas &c. Et in marg. in capit. synod. Græcar.

¹⁷ *Distinct. 3. de consecrat. cap. 7. inscriptio in eodem libro est.* Item ex concilio Martini Papæ Bracharensis c. 50. Non liceat quinta feria &c. Et in marg. In capitul. Græc. synod. *Inscriptio capituli octavi est.* Item ex concilio Laodicensi c. 50. Non oportet in Quadragesima &c. Et in marg. Et in 6. syn. c. 29. Burch. l. 13. c. 8. **IVQ** par. 4. c. 41.

ex Isidori interpretatione, & cap. XII. Martini
 caput LXI. vel LXII.^a Ex Dionysii interpreta-
 tione refert Rabanus cap. XXVII. *Panitentium.*
 Quod Græce est ἐν συμβολῆς συμπόσια ἐπιτελεῖν,
 ex collatis, vel commessationibus convivium ce-
 lebrare; vertit Dionysius. ex symbolis, quo
 vulgus commessalia appellat, convivium celebra-
 re; Isidorianus. convivium facere de confertis,
 Martinus.¹⁸ Caput huic proximum LVI. vel LV.
 erit hujus concilii & diei extremum. refert Gra-
 tianus *distinct.* xcv. capite IIX. ex Isidori inter-
 pretatione.^b & de consecrat. *dist.* IV. cap. CXXIV.
 extremo refert caput Martini LIII.^c Varietas
 est

^a *Dist.* 44. c. 10. non oportet. & c. ult. ^b *Dist.* 95.
 c. 8. non oportet. ^c *De cons. d.* 4. c. 124. omni tem-
 pore.

¹⁸ In eodem libro Gregoriano inscriptio cap. 10.
dist. 44. est hac. Item ex concilio Laodicensi c.
 55. Non oportet ministros alteris &c. ex sym-
 bolis, (quæ vulgus commessalia appellat) con-
 vivium celebrare. *Et in marg.* Conc. Aquisgran.
 c. 83. Rab. in pæn. c. 27. *Et ad illa verba, quæ*
vulgus &c. additur, ista sunt addita loco cujus-
 dam glossæ. *Inscriptio capitis 12. est.* Item ex
 concilio Martini Papæ c. 61. & 66. Non liceat
 sacerdotes &c. *In margine est.* Apud Martin.
 Brachar. Burch. l. 2. c. 165. Ivo p. 6. c. 256.

est nonnulla. namque Martinus de baptisterio ait. *Non liceat presbytero prius Episcopo introire in baptisterium.* Græci εἰσιέναι καὶ καθέζεσθαι ἐν τῷ βήματι. ante processionem Episcopi introire in sacramentum & sedere; sed cum Episcopo debent ingredi, vel in subjellio sedere: Dionysius. ante ingressum Episcopi ingredi ecclesiam, & sedere in tribunalibus. Isidorianus. Quod vero Martinus ait: nisi forte aut absens fuerit, aut agrotus: Isidorianus habet: nisi forte aut agrotet Episcopus, aut in peregrinationis commodo eum abesse constiterit. Apud Democharem est; commodo esse eum constiterit, & in margine. in peregrinatione modo, eum esse &c. Apertius Dionysius: nisi forsitan infirmitate detineatur, aut proficiscatur Episcopus. Græce vero est: πάλω εἰ μὴ ἀνωμαλίῃ ἢ ἀποδημαίῳ ὁ ἐπίσκοπος &c. ¹⁹ Cetera alio die, ut veteres augures dicebant, persequemur.

De

¹⁹ Capitis octavi distinct. 95. in eodem libro inscriptio est. Item ex concilio Laodicensi cap. 56. Non oportet presbyteros ante ingressum Episcopi ingredi, & sedere in tribunalibus &c. *In notis.* In peregrinationis commodo eum abesse constiterit) Sic prisca versio: sed Dionysius longe propius ad verba Græca: nisi forsitan infirmitate detineatur, aut proficiscatur Episcopus.

Episcopus.

*De aliis Martini Bracarenfis capitibus
& de Gratiani erratis.*

DIALOGUS DUODECIMUS.

C Sunt ne alia, quæ Gratianus ex *Martini collectione* referat, quasi ex *concilio Martini Papæ*? A. Sunt quidem non pauca, quæ tu facile in Antonianis libris inuenies notata. Ego de illis sum locutus, quæ bis posita sunt, tam ut ex Græco canone, quam ut Martini Papæ verba. C. At in quibusdam nihil notatum est, ut in hoc *capite octavo cause xxvii.*^a *Item ex concilio Martini Papæ, Viduas autem velare &c.* A. Sumptum id caput non est ex Martini collectione, sed ex *concilio Triburiensi capite xxv.* idem error est in panormia Ivonis.^b *ex consilio Magno-*

^a 27. q. 1. c. 8. viduas. ^b Ivo lib. 3. tit. 17. c. 10. panor.

piscopus. ὡλλω̄ εἰ μὴ ἀνωμαλοῖη, ἢ ἀποδημῆ̄ εἰπίσκοω̄. Inscriptio capitis 124. *Omni tempore de consecr. dist. 4. hac est.* Item concilio Martini Bracharenfis c. 51. & sequentibus. *Et in marg. Vide Melden. cap. 46. Et vers. Presbyter. supra dist. 95. presbyter. Et vers. non liceat. dist. 95. non oportet. Item in marg. cap. 52. & cap. 53. (quæ referuntur ad Martini capita.)*